

Kontrasztok Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
Székhely
7627 Pécs, Engel János u. 11-15.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kulcskompetencia

Modulfejlesztés az Alapfokú Művészetoktatási Intézmények számára

Fuvola, furulya tanszak

1.2. évfolyam számára

Társas zenélés trió formációban

Fuvola szak

A modul szerzője: László Virág

MODULLEÍRÁS

A modul címe:	Társas zenélés trió formációban
Időkeret:	2X30 perc
Ajánlott korosztály:	1. 2. osztály
Eszközök:	Fuvola, piccolo, ütőhangszerek, babzsák, kotta, kottaállvány, tábla, íróeszköz
Megelőző tapasztalat:	Alapvető zenei ismeretek, a fuvola és furulya órákon szerzett tapasztalatok, médiából származó információk.
A modul közvetlen célja:	<ul style="list-style-type: none">- Társas zenélés közben kialakuló esztétikai élmény átélése- Közösségek kialakítása tanszakon belül- Együttműködési képesség fejlesztése- Érzelmi intelligencia fejlesztése- Kreativitás fejlesztése- Gondolkodási képesség fejlesztése- Beszédkészség fejlesztése- Harmóniahallás fejlesztése- Intonációs készség fejlesztése
A modul tartalma:	<ul style="list-style-type: none">- Bevezető, ráhangoló játékok- Közös hangképzés, társas zenélés- Értékelés- Mellékletek- A modul két, egymást követő, 30 perces foglalkozás leírását tartalmazza
Kapcsolódás: Műveltségterületen belül	<ul style="list-style-type: none">- <i>Egyéni főtárgy óra:</i> légzés, hangképzés, intonáció, ritmusérzék, lapról olvasás, dinamika- <i>Szolfézs:</i> hangközök, zenei hallás, ritmuskészség- <i>Zenetörténet</i>- <i>Ének-zene:</i> zenei hallás, ritmuskészség, kottaolvasás
Műveltségterületen kívül	- <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> beszéd- és kifejezőkészség, kommunikáció

	- <i>Matematika: számolás, rendszerezés</i>
<p>Kompetenciafejlesztés fókuszai:</p>	<p>- <i>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • társas zenélés közben kialakuló esztétikai élmény együttes átélése • esztétikai elemzőképesség • esztétikai érzékenység • humánus emberszemlélet • tehetséggondozás • élményközpontúság • személyes eredetiség megjelenése • kreativitás • intuíció • cselekvésközpontúságával folyamatosan fejlődnek a gyerekek más kompetenciái is <p>- <i>Szociális és életviteli kompetencia:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • empátia: a másakra figyelés, az érzelmi ráhangolódás és a megértés képessége • decentrálás, a másik szempontjának figyelembevétele • konstruktív alkalmazkodáson alapuló hiteles és hatékony kommunikáció • együttműködési képesség • a különböző társas szerepek megélése és alakítása • tolerancia, nyitottság, a másik értékeinek és különbözőségének elfogadása • a véleményalkotás képessége, vitakészség <p>- <i>Életpálya-építési kompetencia:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • együttműködés • szolidaritás <p>- <i>Szövegértési-szövegalkotási kompetencia:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • beszédképesség • a nem verbális önkifejezés képességének fejlesztése, illetve a partner nem verbális jelzéseinek értelmezése

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Matematikai kompetencia:</i> <ul style="list-style-type: none"> • számolás, rendszerezés - <i>Kognitív kompetencia:</i> <ul style="list-style-type: none"> • kommunikatív képesség: anyanyelvi beszéd és beszédértés • gondolkodási képesség: rendszerező képesség • tudásszerző képesség: problémamegoldó, döntésképeség, alkotóképesség • tanulási képesség: készségfejlesztő képesség
<p>Zenei képességek szintjén</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenei hallás - hangképzés - intonációs készségek - ritmusérzék - fogékonyság a dinamikai különbségekre - lapról olvasás
<p>Tanulásszervezés: Ajánlás</p>	<p>A modul alkalmazása ideiglenes, új órabeosztást igényel a pedagógus részéről, melyet előre egyeztetnie kell a diákkal, a szolfézs tanárral és a szülővel egyaránt. A kamaracsoportok kiválasztásánál kooperatív módszerek használatát javaslom. Ahhoz, hogy ez megvalósulhasson, az első foglalkozáson minden olyan gyerekek részt kell vennie, akinek tanmenetébe tanára be kívánja illeszteni a modult.</p>
<p>Értékelési elvek és módszerek:</p>	<p>Értékelési módok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • önértékelés: saját élmények, tapasztalatok megfogalmazása • közös értékelés (csoport tagjai egymás között): közös élmények megfogalmazása • tanár értékelése: a pozitív elemeket emeli ki az órából • visszajelző ív kitöltése <p>Módszer:</p> <p><i>A gyerekek önállóan értékelik az órát befejezetlen mondattal:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ma azt tanultam ... • Ma az volt számomra a legérdekesebb ... <p><i>A duó tagjainak közös értékelése:</i></p>

	<p>Hogyan sikerült együtt dolgoznunk a feladatok megoldása során?</p> <p><i>Tanár értékelése befejezetlen mondattal:</i></p> <p>Nagyon élveztem veletek az órát, mert...</p> <p><i>Visszajelző ív kitöltése az órát követően</i></p>
Tanulási környezet, tér-, és teremrendezés:	<p>Az első foglalkozás lebonyolításánál a játékok hatékony megvalósításához nagyobb térre van szükség, mint egy átlagos hangszeres terem (pl.: koncertterem használata). Későbbiekben minden olyan tér megfelelő, ahol kényelmesen elfér minimum öt fő (nagyobb kamaracsoportokkal való foglalkozáson alkalmazva a modult ez változik).</p>
Változatok	<p>Az időkeret tetszés szerint alakítható. A modul szorosan kapcsolódva a kamaracsoportok kialakításánál a „<i>Társas zenélés duó formációban</i>” című modulhoz, 13 fő részére van kidolgozva, ennek száma természetesen adott tanszaktól függő. Használható kisebb és nagyobb létszámú tanszaknál is. A létszám változtatásánál javasolom figyelembe venni a résztvevők számának ideális meghatározását a kooperatív módszerek hatékony alkalmazásához. A kamaracsoportok kiválasztásánál nyilvánvalóan nem szükséges a szociometrikus megközelítés. A tanár által irányított módon alakított, vegyes csoportképzési módszer is megfelelő - egyben egyszerűbb is -, azonban véleményem szerint a tanítványok számára izgalmasabb a modul által használt változat (ugyanakkor kiváló lehetőség arra, hogy a tanszak egésze vagy egy része közelebbről is megismerje egymást).</p>
Ajánlott továbbhaladási irány:	<p>A modul arra nyújt megoldásokat, hogyan lehet kooperatív technikák alkalmazásával egy adott hangszeres tanszak tanulóit közelebbről is megismertetni egymással, ennek segítségével kamaracsoportokat kialakítani tanszakon belül, majd a gyerekek számára addig ismeretlen kamaraműveket feldolgozni. Ez a modul tehát a darabbal és az egymással</p>

	<p>való ismerkedés folyamatát dolgozza fel, ami után érdemes a csoportokat a továbbiakban is fenntartani, hiszen a két foglalkozást követően még számos más tevékenység bevezetése is lehetséges:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a mű technikai elsajátítása után annak memorizálása, ezáltal fejlesztve a gyerekek képességeit - a mű elsajátítása után felvételt készíteni, ezt a hanganyagot átadni a gyerekek részére - koncertet szervezni a modulban résztvevő gyerekeknek - más kamaracsoportok koncertjein hallgatóként való részvétel - búcsúüzenet átadása: gyerekek egymás között (Spancar Kagan: <i>Kooperatív tanulás</i> ÖNKONET Kft. Budapest, 2001 6:13 fejezet) - újabb csoportok kialakítása más formációban
<p>Módszertani ajánlás:</p>	<p>A modul alkalmazása ideiglenes, az egyéni hangszeres órák menetétől eltérő, új órabeosztást igényel a pedagógus részéről, melyet előre egyeztetnie kell a diákkal, a szolfézs tanárral és a szülővel egyaránt. A kamaracsoportok kiválasztásánál kooperatív módszerek használatát javaslom. Ahhoz, hogy ez megvalósulhasson, az első foglalkozáson minden olyan gyereknek részt kell vennie, akinek tanmenetébe tanára be kívánja illeszteni a modult. A modult azoknak a zenepedagógusoknak ajánlom, akik olyan kooperatív módszerekkel szeretnék gazdagítani munkásságukat, amik a kamarazenélés első lépéseit játékos formában, a közös esztétikai élmény előtérbe helyezésével valósítják meg. A modul kidolgozása nagymértékben eltér a zeneiskolai gyakorlatok során eddig alkalmazott módszerektől. Különösen nagy hangsúlyt fektet a tanulói igények felmérésére és ezek figyelembevételére. Nem a végső produktum, a mű, hanem az esztétikai alkotási folyamatban való részvétel áll a középpontban.</p>
<p>Támogatórendszer</p>	<p>Spancar Kagan: <i>Kooperatív tanulás</i> ÖNKONET Kft. Budapest, 2001 Oroszlány Péter: <i>Tanulásmódszertan</i></p>

Mellékletek	<ul style="list-style-type: none"> - „Kivel szeretnél egy csoportban lenni?” c. kérdőív - Visszajelző ív
-------------	--

I. foglalkozás: 30 perc

Kamaracsoportok kialakítása: Hek, 1 évfolyam tanulóival közösen

tevékenységek (időmegjelöléssel):	tevékenység célja:	munkaformák, módszerek:	eszközök, mellékletek:	
			Diák	Pedagógus
<p><u>I.a Dobálás:</u> a gyerekek két sorban, egymással szemben állnak (a tanár is részt vehet a játékban). A játékot indító diáknál egy babzsák van. Bemutatkozik, majd tetszőlegesen odadobja a babzsákokat egy másik társának: „Téged hogy hívnak?” – kérdéssel. Miután minden résztvevő bemutatkozott újabb kör következik, egy kis nehezítéssel. Mindenkinek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • egymás nevének megismerése • egymásra hangolódás • mozgáskoordináció • memória fejlesztése 	egész csoport együtt – játék		babzsák

<p>meg kell jegyeznie, hogy kitől kapta a babzsákot, és a következő körben már neki kell visszadobnia. 7 perc</p>				
<p><u>1.b Zsipp-zsupp:</u> a résztvevők körben ülnek. Ha a játékmester a kör közepén rámutat valamelyik játékosra és azt mondja, hogy zsipp, akkor annak, akire rámutat, azonnal meg kell mondania a jobb oldali szomszédja nevét. Ha azt mondja, hogy zsupp, akkor a bal oldali szomszédja nevét kell mondania. Ha azt mondja, zsipp- zsupp, akkor mindenki helyet cserél valakivel, s folytatódik a játék előlről. Aki eltéveszti a nevet, vagy sokat gondolkodik, az beáll a kör közepére játékmesternek. 7 perc</p>	<ul style="list-style-type: none"> • figyelem • koncentráció 	<p>egész csoport együtt – játék</p>		

I. foglalkozás folytatása

Kamaracsoportok kialakítása

tevékenységek (időmegjelöléssel):	tevékenység célja:	munkaformák, módszerek:	eszközök, mellékletek:	
			Diák	Pedagógus
<p><u>I.c Név-ritmus-hangszerforgó:</u> a gyerekek körben ülnek (a tanár is részt vehet a játékban). Mindenki kezében ütőhangszer van. Saját nevükhöz és egy rájuk vonatkozó tulajdonsághoz ritmust rendelnek, később így mutatkoznak be a többieknek. Miután bemutatkozott az első diák, a többiek egyszerre, ugyanolyan ritmusosan megismétlik a nevét és a rá jellemző tulajdonságot, miközben ütőhangszerrel kísérik ezt a folyamatot. Ezután újabb diák bemutatkozása következik, de előtte a ritmushangszereket minden gyerek átadja a mellette ülőnek. Erre a lépésre azért van szükség, mert többféle ritmushangszer vesz részt a játékban, és a gyerekeknek - megfigyeléseim szerint - különösen fontos, hogy minél több hangszert kipróbálhassanak. 8 perc</p>	<ul style="list-style-type: none">• emlékezet• ritmuskészség fejlesztése• figyelem• önbemutató	egész csoport együtt – játék		ütőhangszer
<p><u>I.d Kérdőív kitöltése:</u> „ Kivel szeretnél egy csoportban lenni?” c. kérdőívet minden gyerek részére kiosztja a tanár, akik kitöltve visszaadják azt. 4 perc</p>	<ul style="list-style-type: none">• véleményalkotás• igényfelmérés	diákok önállóan		<ul style="list-style-type: none">• kérdőívek• íróeszköz
<p><u>I.e Komponáljunk közösen!:</u> a gyerekek körben ülnek, mindenki becsukja a szemét. Akinek a játékmester (ez esetben a tanár) megérinti a vállát, elkezd énekelni egy hangot addig, amíg a tanár újra meg nem érinti a vállát. Nagyon szép hangzást lehet így felépíteni levezetésképpen, közösen a gyerekekkel. 4 perc</p>	<ul style="list-style-type: none">• figyelem• együtthangzás• közös alkotás• levezetés	egész csoport együtt		

II. foglalkozás: 30 perc

Társas zenélés trió formációban

tevékenységek (időmegjelöléssel):

RÁHANGOLÓDÁS

tevékenység célja:

munkaformák,
módszerek:

eszközök, mellékletek:

Diák

Pedagógus

II.a
„Ha megérintesz, éneklek”: a csoport három tagja körben áll. A játék folyamata a következő: a diákok egymás után megérintik a mellettük álló vállát, lehetőleg egy, a tanár által megadott tempóban. Akinek a vállát megérintik, énekel egy szabadon választott hangot. Miután sikerül a megadott tempót tartani, a gyerekeknek az a feladatuk, hogy énekeljék el a tanár által megadott hangról az ábécésneveket sorban, egymás után. Mindig az éneklő a következő hangot, akinek a vállát megérintették. A folyamatot vissza lehet fordítani oly módon, hogy a váll érintését megduplázzuk, tehát nem egyszer, hanem kétszer egymás után, gyorsan történik az érintés. Ilyenkor az ábécésnevek folyamatát is visszafelé kell énekelni. A játékot lehet nehezíteni a váll érintésének, ezáltal az éneklés tempójának gyorsításával. 2 perc

- egymásra hangolódás
- zenei hallás
- ritmusérzék

diákok együtt

II.b
„Adok-kapok”: a csoport három tagja körben ül vagy áll. Mindegyikük kezében egy ritmushangszer van. A feladat a következő: egy gyerek játszik egy rövid ritmusképletet. Ezt eljátsza a mellette ülő, majd hozzátesz egy újabb ritmust. Ezt átveszi a harmadik diák, aki az első és a második ritmusképlet eljátszása után újabb ritmust tesz az előzőekhez. Ezután a kör kezdődik előlről, a már elhangzott ritmusképletek folyamatos ismétlésével. 4 perc

- egymásra hangolódás
- ritmusérzék
- memória
- koncentráció

diákok együtt

ütőhangszer

II. foglalkozás folytatása

Társas zenélés trió formációban

tevékenységek (időmegjelöléssel):

RÁHANGOLÓDÁS

tevékenység célja:

munkaformák,
módszerek:

eszközök, mellékletek:

Diák

Pedagógus

II.c Hangképzés, Skála: a hangszerek behangolása után a közös hangképzés és skálázás kiváló lehetőség már nem csak az egymásra, hanem a hangszerre és a közös zenélésre való hangolódásra is.

- **hosszan kitartott hangok:** a diákok által a hangszeren eddig ismert hangokból megad egyet a tanár, amit közösen -a tanulók képességeihez mért meghatározott hosszúságig - kitartva játszanak a növendékek. A tanár eközben lassú negyed értékek ütőhangszeren való játékával mérheti a hang hosszúságát. Ezután a hangokhoz dinamikát is rendel a tanár (pl.: „A D” hangot most mindenki piano játssza!” vagy „A F’ hangon csináljunk közösen crescendot!”, stb.)
- **hármashangzat:** a tanár felír a táblára egy alaphangot. A gyerekeknek az a feladatuk, hogy erre a hangra felépítsenek egy dúr vagy moll hangzású hármashangzatot, közös megbeszélés alapján. Miután ez megtörtént, hangszeren is eljátsszák a harmóniát oly módon, hogy az a diák, aki az alaphangot játssza, a beintés és a leintés folyamatát is elvégzi. Ügyeljünk arra, hogy legalább annyi harmóniát eljátszanak a

- egymásra hangolódás
- hangszerre hangolódás
- alkalmazkodás
- figyelem a másakra
- figyelem megosztása
- zenei hallás
- közös hangzás kialakítása
- harmóniában való hallás
- intonáció
- légzés
- beintés
- leintés
- eddigi ismeretek

diákok együtt

tábla

<p>gyerekek, hogy mindegyikük gyakorolhassa a beintést és a leintést. 6 perc</p> <ul style="list-style-type: none"> • skála: a tanár megad egy hangnemet (lehetőleg a feldolgozni kívánt trióhoz kapcsolódjon). Elkezdí az első diák - előre megbeszélt tempóban - az alapskálát tenuto, staccato vagy legato, majd a tanár intésére folytatja a második, és végül befejezi a harmadik tanuló. 10 perc 	<p>átismétlése</p> <ul style="list-style-type: none"> • új ismeretek megalapozása 			
--	--	--	--	--

II. foglalkozás folytatása				
Társas zenélés trió formációban				
tevékenységek (időmegjelöléssel):	tevékenység célja:	munkaformák, módszerek:	eszközök, mellékletek:	
ÚJ ISMERETEK			Diák	Pedagógus
<p>II.d <u>A trióval való ismerkedés - szólamok kiválasztása:</u> a tanár előzetesen a trió mindegyik szólamából kivág egy-egy részletet (természetesen mindegyik mű részleteiből ki kell vágni, hiszen nem lehet előre tudni, hogy a csoport melyik triót fogja kiválasztani). Ezeket egy kalapba helyezi. A gyerekek feladata húzni egyet a kalapban lévő trió részleteiből. Ezután össze kell hasonlítani az általuk húzott részletet a teljes művel, és ki kell választaniuk a triónak azt a szólamát, amelyikből a részlet ki lett vágva. 1 perc</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rendszerezés • szólamok kiválasztása 	<p>diákok és tanáruk együtt</p>		<ul style="list-style-type: none"> • trió részletei • eredeti triók kottája • kalap
<p>II.e <u>Blattolás:</u> mivel a diákok most találkoznak először a művel, fontos, hogy lassú tempóban külön-külön eljátsszák a szólamokat, illetve az, hogy a tanár felhívja a figyelmet a mű</p>	<ul style="list-style-type: none"> • figyelem a másokra • társas szerepek • zenei hallás 	<p>diákok és tanáruk együtt</p>	<p>fuvola</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kotta • szerepkártyák • kottaállvány

<p>nehezebb részeinek gyakorlására. Azért, hogy a kooperációs tevékenységet folytathassuk, az a két ember, aki nem fuvolázik, szerep-kártyát húz egy borítékból. A szerepkártyák a következők:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dicsérő: elismerést nyilvánít, miután a hangszeren játszó növendék befejezte a blattolást. (pl.: „Ügyes voltál, mert...) 2. Tapsvezér: ő vezeti társait a tetszés kinyilvánításában (pl.: „Veregessük meg Sári vállát!”) <p>A tanár szerepe ezúttal is a figyelőé: folyamatosan figyelemmel kíséri a pontos hangokkal és pontos ritmusokkal való blattolás menetét, a diákokkal közösen. 5 perc</p>	<ul style="list-style-type: none"> • figyelem • elismerést adni és kapni • mások értékei • az összes szólam megismerése 			<ul style="list-style-type: none"> • boríték
--	---	--	--	---

II. foglalkozás folytatása

Társas zenélés trió formációban

tevékenységek (időmegjelöléssel):	tevékenység célja:	munkaformák, módszerek:	eszközök, mellékletek:	
ÉRTÉKELÉS, CÉLKITŰZÉS			Diák	Pedagógus
<p>II.f <u>A gyerekek önállóan értékelik az órát befejezetlen mondattal:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ma azt tanultam... • Ma az volt számomra a legérdekesebb... <p><u>A trió tagjainak közös értékelése:</u></p> <p>Hogyan sikerült együtt dolgoznunk a feladatok megoldása során?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • értékelés • önértékelés • kommunikáció • véleménynyilvánítás • elismerést adni és kapni 	diákok és tanáruk együtt		

<p><u>Tanár értékelése befejezetlen mondattal:</u></p> <p>Nagyon élveztem veletek az órát, mert... 5 perc</p>				
<p><i>II.g</i> <u>Otthoni feladatok megbeszélése:</u> a tanár kijelöli a gyerekeknek, hogy saját szövegük hangjait és ritmusát következő órára pontosan megtanulják. Ezen kívül visszajelző ívet ad a tanulók számára, melyet a következő foglalkozásra kitöltve vissza kell hozniuk. A megbeszélte feladatokat a gyerekek maguk jegyzik le a tájékoztató füzetükbe, ezzel is emlékeztethetjük őket arra, hogy mi a teendőjük a következő órára. 3 perc</p>	<ul style="list-style-type: none"> • összefoglalás • emlékezet • célkitűzés 	<p>diákok és tanáruk együtt</p>	<p>tájékoztató füzet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • visszajelző ív • íróeszköz

Mellékletek

diák

Ide írd a saját nevedet: _____

KIVEL SZERETNÉL EGY CSOPORTBAN LENNI?

Rajzolj plusz (+) jelet annak a társadnak a neve mellé, akivel szívesen zenélnél egy csoportban!

Rajzolj mínusz (-) jelet annak a társadnak a neve mellé, akivel nem szeretnél együtt játszani!

Nem ígérhetem, hogy biztosan azokkal leszel egy csoportban, akinek a neve mellé plusz jelet rajzoltál, vagy nem kerültök egy csoportba olyannal, aki mínusz jelet kapott tőletek, de a legközelebbi, új csoportok összeállításánál figyelembe veszem a választásaitokat.

NÉVSOR

VISSZAJELZŐ ÍV

Neved: _____

Milyen érzéseid vannak a két foglalkozással kapcsolatban?

Mivel voltál leginkább elégedett?

Mivel voltál legkevésbé elégedett?

Íme, néhány pozitív tulajdonság azokról, akikkel egy csoportban játszottam:

A foglalkozás mely részeit élvezted a legjobban?

Azok a gondolataim, amit még meg szeretnék osztani a foglalkozásokkal kapcsolatban: